

Έθιμα περιοχών της Ηπείρου

Έθιμα γάμου

Γάμος στη Χρυσοβίτσα

- Ο γάμος γινόταν απαραίτητα την Κυριακή, ημέρα αφιερωμένη στον Θεό. Μια εβδομάδα πριν από τον γάμο ο βλάμης (βασικό πρόσωπο στο γάμο, συνήθως φίλος και έμπιστος του γαμπρού) πήγαινε από σπίτι σε σπίτι και προσκαλούσε τους χωριανούς διά ζώσης, αφού δεν έστελναν ποτέ προσκλητήρια.
- Από τη Δευτέρα μέχρι την Τετάρτη ετοίμαζαν την προίκα της νύφης στο πατρικό της σπίτι και την επιδείκνυαν στους χωριανούς, οι οποίοι παίνευαν τη νύφη και τη μητέρα της για την προκοπή τους. Ταυτόχρονα άφηναν στο σπίτι της νύφης και τα δώρα τους για το γάμο. Την Πέμπτη πήγαινε το σόι του γαμπρού στο σπίτι της νύφης, έπαιρνε τα προικιά και τα πήγαινε στο σπίτι που θα έμενε το ζευγάρι. Εκεί στο καινούριο σπίτι πήγαινε και η νύφη με τις φίλες της και έστρωναν το νυφικό κρεβάτι με τα πιο όμορφα κεντητά σεντόνια και τις περίτεχνες πλεχτές κουβέρτες.
- Την Τετάρτη στο σπίτι του γαμπρού ο κουμπάρος και ο γαμπρός «ανάπιαναν τα προζύμια», δηλαδή έφτιαχναν την κουλούρα και μέσα έβαζαν τη βέρα του γαμπρού! Την κουλούρα αυτή τη μοίραζαν την Παρασκευή και όποια νεαρή κοπέλα έβρισκε τη βέρα, αυτή θα παντρεύονταν νωρίτερα από τις άλλες.

Γάμος στη Χρυσοβίτσα

- Το Σάββατο το πρωί ο βλάμης και ο νονός πήγαιναν στο σπίτι της νύφης, την έπαιρναν και χόρευαν έχοντας υψωμένη μια σημαία με 4 μήλα.
- Τέλος, την Κυριακή, την ημέρα του γάμου ο γαμπρός και η νύφη άρχισαν να ετοιμάζονται από το πρωί. Ο κουμπάρος ξύριζε τον γαμπρό και οι φίλες της νύφης την βοηθούσαν να ντυθεί. Όταν η νύφη είναι έτοιμη, καταφθάνει ο βλάμης και της φοράει τα παπούτσια. Αμέσως μετά τον γάμο, το ζευγάρι από την εκκλησία πηγαίνει στο σπίτι του γαμπρού όπου η μάνα του κερνάει το ζευγάρι από μια κουταλιά μέλι, για να έχουν γλυκιά ζωή και τους έδενε με ένα κλαδί κληματαριάς, για να ριζώσει ο γάμος.
- Στη συνέχεια όλοι πήγαιναν στην πλατεία του χωριού και γλεντούσαν μέχρι το πρωί.

Γιαννιώτικος Γάμος

- Την προηγούμενη μέρα η μητέρα του γαμπρού ετοιμάζει την κουλούρα του γάμου, στολισμένη περίτεχνα και με αγνά προϊόντα της περιοχής.
- Στο γαμήλιο τραπέζι ο γαμπρός και ο κουμπάρος πρέπει να φάνε από 2 μπουκιές ο καθένας από την κουλούρα που είχε φτιάξει η πεθερά της νύφης.
- Μόλις τελειώσει το γαμήλιο τραπέζι, ο γαμπρός και η νύφη περνούν από το σπίτι της πεθεράς του νύφης, η οποία δίνει από 5 κουταλιές ντόπιο μέλι στο ζευγάρι, για να γλυκαθεί.

Μυρτώ Καρασλανίδη

Γιαννιώτικοι γάμοι

- Τα συνοικέσια γίνονταν, κυρίως, τις μέρες των πανηγυριών. Εφόσον συμφωνούσαν οι οικογένειες, συναντιούνταν οι γονείς και οι στενοί φίλοι στο σπίτι του γαμπρού, για να συμφωνήσουν την αξία της προίκα.
- Μετά τον αρραβώνα, οι συγγενείς του γαμπρού πήγαιναν στο σπίτι της νύφης για να καταγράψουν τα προικιά.
- Η πρόσκληση για τον γάμο, που γινόταν πάντα Κυριακή, ήταν προφορική.
- Την Πέμπτη οι φίλες της νύφης πήγαιναν να δουν τα προικιά, τα οποία η νύφη με τη μητέρα της είχαν απλωμένα προς επίδειξη: άπλωναν στο κρεβάτι τα κεντήματα, τα σεντόνια, τα ασπρόρουχα, κρεμούσαν τα φορέματα, τακτοποιούσαν τα υφάσματα στην παραδοσιακή κασέλα.
- Την Παρασκευή οι συμπέθεροι έφερναν την προίκα στο σπίτι του γαμπρού, έστρωναν το κρεβάτι και τακτοποιούσαν τα πράγματα.
- Το βράδυ του Σαββάτου γλεντούσαν με χορούς και τραγούδια στο σπίτι της νύφης.

Ορφέας Γεωργίου

Γιαννιώτικοι Γάμοι

- Την Κυριακή, που γινόταν συνήθως ο γάμος, η νύφη κρατούσε ασημένιο δίσκο στον οποίο οι καλεσμένοι έριχναν κέρματα.
- Η νύφη τραγουδούσε «ευχήσου με μανούλα μου τώρα στο στόλισμά μου».
- Η νύφη φορούσε στο κεφάλι μαύρο μαντήλι, ενώ η νυφική της φορεσιά ήταν κόκκινη με μπλε δαντελένια πόδια.
- Ο γαμπρός φορούσε μπλε κοστούμι και ριγέ πουκάμισο.
- Ο γαμπρός έστελνε όργανα να συνοδεύουν τη νύφη από το σπίτι της μέχρι την εκκλησία.
- Ένας φίλος του γαμπρού φορούσε στη νύφη τα νυφικά παπούτσια.
- Αφήνοντας το σπίτι της η νύφη προσκυνούσε 3 φορές λέγοντας «αφήνω γεια μανούλα μου», ενώ η μάνα της έριχνε ρύζι και κουφέτα .
- Ο γάμος γινόταν νωρίς το απόγευμα και μετά το ζευγάρι περνούσε από το νέο τους σπίτι, ενώ η συνοδεία τραγουδούσε «έβγα κυρά-κυρά και πεθερά για να δεχτείς την πέρδικα».
- Η πεθερά ρίχνει ρύζι και κουφέτα πάνω στους νιόπαντρους και ακολουθεί ο χορός του ζευγαριού σε διπλή σειρά με μέσα τις γυναίκες και έξω τους άντρες.
- Στο τέλος, συγκεντρώνονται όλοι στο γαμήλιο γλέντι.

Γάμος στο Συρράκο

Ο γάμος και το πανηγύρι ήταν ο μοναδικός τρόπος διασκέδασης της κοινωνίας του Συρράκου. Γινόταν μόνο καλοκαίρι γιατί μόνο τότε ανταμώνανε όλοι οι Συρρακιώτες στο χωριό.

- **Την Πέμπτη** οι φίλες της νύφης άπλωναν τα προικιά. Δύο νέοι καλούσαν προφορικά για συμμετοχή στο γάμο. Το απόγευμα της Πέμπτης, ομάδα κοριτσιών σιτίζει το αλεύρι με το οποίο ο βλάμης ζυμώνει τη ζύμη που θα πάει την άλλη μέρα στη νύφη μαζί με τα δώρα του γαμπρού. Με τη ζύμη θα φτιαχτούν οι 3 κουλούρες. Η κουλούρα της νύφης μπαίνει σε πολυτελές κάνιστρο το οποίο θα μεταφέρουν παιδιά που έχουν εν ζωή και τους δύο γονείς, κρατώντας τη στο κεφάλι τους.

- **Την Παρασκευή** φτιάχνονται οι 3 κουλούρες, μία για την νύφη και οι άλλες δύο για τον γαμπρό και τον νονό που θα κοπούν στο τραπέζι της Κυριακής. Τα δώρα της νύφης ήταν κάλτσες και μπορεί να ήταν και του ζευγαριού. Συχνά άλλαζαν χέρια πολλές φορές προσφέροντάς τα ως δώρα και σε άλλους γάμους. Τον υπολογισμό τον έκανε η μάνα του γαμπρού αναλόγως των υποχρεώσεων που είχε. Στην συνέχεια τους κάνουν τραπέζι.
- **Το Σάββατο** ο γαμπρός δεν πήγαινε πουθενά, γιατί έπρεπε να καθίσει να τον «γανώσει» η πεθερά του με ένα τηγάνι. Έστειλε όμως στολίδια για τη νύφη και δώρα για τους δικούς του.

- **Την Κυριακή** γινόταν ο γάμος και τη Δευτέρα ο χορός της νύφης.
- **Τις επόμενες μέρες** τα νιόπαντρα ζευγάρια επισκέπτονταν τους συγγενείς τους και αυτοί τους έκανα δώρα.

Σαγιάδα

Το φλάμπουρο

Το χωριό μου έχει πολλά έθιμα. Ένα από αυτά είναι **«το φλάμπουρο»**. Το φλάμπουρο είναι κάτι σαν γλέντι που γίνεται μια εβδομάδα πριν το γάμο στο σόι του γαμπρού. Οι ανύπαντρες γυναίκες από το σόι του γαμπρού παίρνουν έναν κορμό δέντρου με φύλλα και τον στολίζουν με μαλλί προβάτου σε πολλά χρώματα. Μετά ράβουν στη μέση του ένα άσπρο πανί που έχουν στολίσει και αυτό με πολύχρωμο μαλλί. Αφού οι ετοιμασίες τελειώσουν, συγκεντρώνονται όλοι σε έναν κύκλο και χορεύουν. Το φλάμπουρο, δηλαδή τον κορμό, συνήθως τον κρατάνε οι ανύπαντροι άντρες. Μετά τον χορό, άντρες και γυναίκες παίρνουν το φλάμπουρο και κάνουν τον γύρο του σπιτιού. Έπειτα το στηρίζουν σε μια κολώνα και κάθονται όλοι στο τραπέζι και τρώνε. Το κυρίως πιάτο συνήθως είναι πιλάφι με κρέας.

Θάλεια Γκούβελου

Κεφαλόβρυσο

Στο χωριό μου πριν το γάμο, υπάρχει το **έθιμο της προίικας**. Η νύφη και η οικογένεια της μαζεύουν την προίικα της, όπως σεντόνια, παπλώματα και άλλα σε μια στοίβα. Έπειτα η νύφη μαζί με το παρανυφάκι κάθονται μπροστά στην προίικα και το σόι του γαμπρού έρχεται στο σπίτι. Οι γονείς του γαμπρού δίνουν χρήματα στην νύφη και το παρανυφάκι τους λέει τότε να σταματήσουν. Αυτό γίνεται για να δείξουν την αξία της νύφης και της προίικας της. Επίσης, αν οι γονείς του γαμπρού σταματήσουν σε ένα ποσό που δεν αντιπροσωπεύει την νύφη, το παρανυφάκι φωνάζει: «Δεν την δίνουμε!». Έπειτα, στο τραπέζι του γάμου, το παρανυφάκι πάει ντυμένο με την παραδοσιακή στολή του χωριού.

Θάλεια Γκούβελου

Σίτσaina

Ο γάμος κρατάει μία εβδομάδα και χαρακτηρίζεται από το φόρτωμα **των προικιών** (την παραμονή του στεφανώματος) σε μικρά παιδιά και περιφορά στους δρόμους. Λόγω του καιρού οι γάμοι γίνονταν συνήθως το καλοκαίρι. Τέλος, το γλέντι του γαμπρού και της νύφης γίνονταν ξεχωριστά και μετά τα στέφανα αντάμωναν στην εκκλησία και χόρευαν στο πλακόστρωτο.

Λεονταρίδη Έλενα

Τζουμέρκα

Το χωριό μου, **τα Τζουμέρκα**, έχει πολλά και πρωτότυπα έθιμα. Ένα τέτοιο ξεχωριστό έθιμο του γάμου είναι «τα παπούτσια του γαμπρού»: έπαιρναν τα παπούτσια του γαμπρού, έβαζαν μέσα κέρματα και όποιος έπαιρνε τα περισσότερα κέρδιζε ένα δώρο.

Μούρκας Κωνσταντίνος

Σίτσaina

Πίχτειος περίπατος

Το τελευταίο Σάββατο του Ιουλίου οι κάτοικοι μαζεύονταν στη θέση «Λάκος» και άναβαν μεγάλες φωτιές. Όλο το βράδυ το περνούσαν εκεί χορεύοντας και διασκεδάζοντας. Το επόμενο πρωί πήγαιναν έναν περίπατο ως τη θέση «Αυτιά Φλέγγα».

Λεονταρίδη Έλενα

Μέτσοβο

Εορτή Αγίας Παρασκευής

Ένα έθιμο που γίνεται κάθε χρόνο στις 26 Ιουλίου δηλαδή την ημέρα της **Αγίας Παρασκευής** στο **Μέτσοβο**, είναι η περιφορά της εικόνας της από τους καβαλάρηδες. Το πρωί, κάτοικοι του χωριού ετοιμάζουν τα άλογα, φοράνε τις τοπικές ενδυμασίες και περιφέρονται στα καλντερίμια. Μόλις τελειώσει η Θεία Λειτουργία, συγκεντρώνονται στο προαύλιο του ναού και μετά από κλήρωση που γίνεται, ο ιερέας παραδίδει την εικόνα στον τυχερό. Ακολουθεί η περιφορά της εικόνας γύρω από την πλατεία με επικεφαλής τον καβαλάρη που την κρατάει και όλους τους υπόλοιπους να τον ακολουθούν μέχρι να φτάσουν πάλι στον ναό.

Άννα-Μαρία Ήλη

Καστάνιανη Πωγωνίου

Κάθε **Δεκαπενταύγουστο**, οι άντρες του χωριού, συγκεντρώνονται στην πλατεία και μαγειρεύουν παραδοσιακά φαγητά. Στην συνέχεια οι νέοι στρώνουν το τραπέζι. Όταν βάλουν και τα τελευταία πιάτα, ο παππας έρχεται για να ευλογήσει το φαγητό. Μετά το τέλος του δείπνου, ο δήμαρχος τοποθετεί έναν δίσκο πάνω στο τραπέζι και όποιος θέλει ρίχνει χρήματα, τα οποία θα δοθούν στην εκκλησία του χωριού. Έπειτα ξεκινά το γλέντι. Κάνουν όλοι έναν κύκλο, ο οποίος ξεκινάει με τον μεγαλύτερο και τελειώνει με τον μικρότερο.

Ηλιάνα Τσίπα

Μέτσοβο Ιωαννίνων

Η χάψα

Πρόκειται για ένα αποκριάτικο παιχνίδι με ένα βρασμένο αυγό βουτηγμένο σε γιαούρτι, δεμένο προσεκτικά από μία κλωστή. Την «**χάψα**» την κουνούσαν πέρα – δώθε στον αέρα κάποιοι επιδέξιοι, ενώ κάποιοι άλλοι προσπαθούσαν να την πιάσουν με τα δόντια τους και να την φάνε. Όσοι πασαλείβονταν με γιαούρτι χωρίς να φάνε το αυγό, ήταν άτυχοι. Αντίθετα, όποιος κατάφερνε να την φάει θεωρούνταν τυχερός για όλο τον χρόνο.

Φαίδων Μουσελίνης

Νεοκαισάρεια

Στο χωριό μου λίγες μέρες πριν την γιορτή της εκκλησίας μας, του Αγίου Βασιλείου, την 1^η Ιανουαρίου, γίνεται ύψωση της εικόνας και στην συνέχεια ακολουθεί πανηγύρι με μουσική, χορό και φαγητό.

Τα Χριστούγεννα το κάθε σπίτι φτιάχνει κάποιο φαγητό και στην συνέχεια μαζεύονται όλοι μαζί και τρώνε (χερσέ: σιτάρι με κοτόπουλο).

Επίσης, την Καθαρά Δευτέρα οι γυναίκες του συλλόγου μαγειρεύουν φασολάδα και την μοιράζουν με λαγάνια.

Τέλος, τα παιδιά βγαίνουν και λένε τα κάλαντα παραμονές Χριστουγέννων, Πρωτοχρονιάς και Θεοφανείων.

Άντα Προδρόμου

Ραφταναίοι

Η γιορτή της πίτας

Το πρώτο δεκαήμερο του Μαΐου πραγματοποιείται «**η γιορτή της πίτας**», στον προαύλιο χώρο της Μονής Μουχουσίου. Οι γυναίκες του χωριού φέρνουν παραδοσιακές πίτες που έχουν ετοιμάσει στα σπίτια τους και τις μοιράζουν στους παρευρισκόμενους. Στη συνέχεια γίνεται γλέντι με παραδοσιακή δημοτική μουσική και τραγούδια, στο οποίο μπορούν να συμμετέχουν όλοι.

Τασιούλα Αναστασία

Χαροκόπι Ιωαννίνων

«Τα σπάργανα του Χριστού»

Κάθε χρόνο την παραμονή των Χριστουγέννων οι γυναίκες του χωριού ετοιμάζουν «τα σπάργανα του Χριστού». Είναι τηγανίτες από αλεύρι και νερό, ψημένες πάνω σε πέτρινη πλάκα, τοποθετημένη σε φωτιά που καίει. Όταν ψηθούν, τις βάζουν σε απλαδερό σκεύος τη μία πάνω στην άλλη και τις περιχύνουν με καυτό σιρόπι και καρύδια. Τις κόβουν σε κομμάτια, όπως τον μπακλαβά. Οι τηγανίτες αυτές είναι νηστίσιμες, γι' αυτό τις τρώνε την παραμονή των Χριστουγέννων και τα Χριστούγεννα κοινωνούν.

Φώτης Δουβανάς

Χαροκόπι

«Οι Κύκλοι»

Την Τρίτη μέρα του Πάσχα, στο χωριό μου το Χαροκόπι, βγαίνουν όλοι οι χωριανοί το απόγευμα στην πλατεία. Δίπλα στην εκκλησία του χωριού, πιάνονται όλοι μαζί άντρες και γυναίκες και χορεύουν κάνοντας τους λεγόμενους «Κύκλους». Τότε αρχίζουν να τραγουδάνε τοπικά τραγούδια από παλιά. Πρώτα τραγουδάνε οι άντρες και μετά επαναλαμβάνουν οι γυναίκες.

Λεωνίδας Δουβανάς

Ψήνα Δωδώνης

Το πιο γνωστό έθιμο του χωριού μου είναι το «**μαντήλι**», το οποίο πραγματοποιείται το Δεκαπενταύγουστο. Εκείνη την ημέρα το χωριό γεμίζει κόσμος! Έρχονται και από τα διπλανά χωριά, για να παρακολουθήσουν το έθιμο, αλλά και να πάρουν μέρος σ' αυτό, όσοι επιθυμούν, κυρίως παιδιά.

- Μόλις μαζευτούν όλοι στην πλατεία, σε προκαθορισμένο χρόνο, κάποιος γράφει τα ονόματα των παιδιών που θα διαγωνιστούν κατά σειρά ηλικίας, από τα μικρότερα στα μεγαλύτερα. Όταν ολοκληρωθεί ο κατάλογος, ο πρόεδρος ορίζει το σημείο εκκίνησης και το σημείο τερματισμού της δοκιμασίας, το οποίο είναι διαφορετικό για κάθε ηλικία παιδιών. Οι διαγωνιζόμενοι παίρνουν θέση και ο πρόεδρος δίνει το σύνθημα για την έναρξη του αγώνα.
- Όλοι τρέχουν όσο πιο γρήγορα μπορούν και οι παρευρισκόμενοι τους επευφημούν και φωνάζουν τα ονόματά τους δίνοντάς τους κουράγιο. Το κλίμα είναι γιορτινό και χαρούμενο, τα πρόσωπα γελαστά!
- Ο νικητής παίρνει ως δώρο **ένα μαντήλι, στο οποίο είναι τυπωμένη μια φωτογραφία του χωριού**, ένα μετάλλιο και ένα χρηματικό ποσό. Ο δεύτερος και ο τρίτος παίρνουν μικρότερα χρηματικά ποσά. Ωστόσο, όλα τα παιδιά παίρνουν το μαντήλι με αποτυπωμένο το χωριό τους και ένα συμβολικό δώρο, το οποίο είναι διαφορετικό κάθε χρόνο. Κανένας δεν φεύγει παραπονεμένος. Σε όλα τα παιδιά προσφέρονται φαγητά και αναψυκτικά.
- Ακολουθεί γλέντι στο προαύλιο του σχολείου μέχρι τα ξημερώματα!

Βωβούσα ή Μπαϊάσα

- **Εορτασμός Αγίας Παρασκευής:** Στις 26 Ιουλίου, ημέρα εορτής της Αγίας Παρασκευής, όλοι οι κάτοικοι του χωριού φορώντας τις παραδοσιακές ενδυμασίες τους ανεβαίνουν στο ξωκκλήσι της Αγίας που βρίσκεται σ' ένα λοφίσκο, πάνω απ' το χωριό. Μετά την Θεία Λειτουργία, όλοι παρέα, κατεβαίνουν στο χωριό τραγουδώντας σ' όλη τη διαδρομή παραδοσιακά τραγούδια στη βλάχικη γλώσσα. Μόλις φτάσουν στο χωριό γίνεται γλέντι με χορό και τραγούδι.
- **Στολισμός Επιταφίου το Πάσχα:** Τον Επιτάφιο τον στολίζουν μόνο ανύπαντρες κοπέλες, ενώ τα ανύπαντρα αγόρια κουβαλάνε τα κλαδιά που θα μπουν ως βάση για τον στολισμό. Επίσης, δίπλα στον Επιτάφιο κάθονται γυναίκες συνεχώς και δεν μένει ποτέ μόνος, ως ένδειξη τιμής στον νεκρό.
- **Κάλαντα Χριστουγέννων:** Τα παιδιά τρέχουν από σπίτι σε σπίτι κρατώντας μια μεγάλη κουδούνα και λένε τα παραδοσιακά κάλαντα. Οι νοικοκυρές τούς προσφέρουν εκτός από χρήματα και τα «ψωμάκια» που έχουν ετοιμάσει την προηγούμενη μέρα.

Ιωάννα Βασιλειάδη

Ανώι Πρεβέζης

Τα κάλαντα του Λαζάρου

Ένα έθιμο που ξεχωρίζει στο χωριό μου είναι τα κάλαντα του Λαζάρου. Το Σάββατο του Λαζάρου, τα παιδιά στολίζουν τα καλάθια τους με λουλούδια, γυρίζουν στα σπίτια του χωριού και τραγουδάνε τα κάλαντα. Οι νοικοκυρές κερνάνε τα παιδιά, δίνοντάς τους φρούτα, χρήματα και βάζοντας στα καλάθια τους αυγά. Αυτά, τα παιδιά τα μοιράζονται και την Μεγάλη Πέμπτη τα βάφουν κόκκινα. Παλιότερα, τα κάλαντα τα τραγουδούσαν κυρίως κορίτσια που αποκαλούνταν «λαζαρίνες».

Νικόλας Παππάς

Ιωάννινα

Το έθιμο της τζαμάλας

Το έθιμο της Τζαμάλας είναι από την Θράκη και αναφέρεται στο άναμα της φωτιάς. Στα Ιωάννινα το έθιμο υπάρχει από τον 19^ο αιώνα. Από το Σάββατο της Τυρινής φτιάχνουν ένα κύκλο με άμμο και στο κέντρο στερεώνουν ένα ψιλό κορμό ενώ τριγύρω βάζουν κλαδιά και κούτσουρα. Την τελευταία Κυριακή της Αποκριάς ανάβουν μεγάλες φωτιές και μεταμφιεσμένοι άντρες και γυναίκες χορεύουν γύρω από αυτές. Ακολουθεί ένα μεγάλο γλέντι με χορούς. Στην κεντρική πλατεία των Ιωαννίνων, κορυφώνονται οι καρναβαλικές εκδηλώσεις και στήνεται το γαϊτανάκι.

Λυδία Νάστου

Συταριά Πωγωνίου

Τις απόκριες τα παιδιά μασκαρεύονται και πηγαίνουν από σπίτι σε σπίτι στο χωριό, χτύπαγαν τις πόρτες, τραγουδούσαν διάφορα τραγούδια και οι χωριανοί τους έδιναν αυγά.

Πωγωνίσκος

Μέλωμα της νύφης

Το μέλωμα της νύφης είναι ένα έθιμο στο οποίο η πεθερά μελώνει την νύφη μετά τον γάμο για να είναι γλυκός ο γάμος και η οικογένεια να έχει ένα ευτυχισμένο βίο.

Κολόκα Μαρία

Ζίτσα Ιωαννίνων

Γιορτή κρασιού

Εδώ και 30 χρόνια, το δεύτερο δεκαπενθήμερο του Αυγούστου, η γιορτή του κρασιού της Ζίτσας, προσελκύει στο λόφο του μοναστηριού του προφήτη Ηλία εκατοντάδες κόσμο, κατοίκους και επισκέπτες, που έρχονται να απολαύσουν το Ζιτσιώτικο κρασί και να διασκεδάσουν με δημοτική παραδοσιακή μουσική και τραγούδια από εκλεκτούς καλλιτέχνες.

Ευθυμína Τσολίγκα

Ζίτσα Ιωαννίνων

Η γιορτή του Τυριού

Η γιορτή του Τυριού γίνεται κάθε καλοκαίρι και οργανώνεται από τον σύλλογο γυναικών Ελεούσας. Ο επισκέπτης θα απολαύσει πλούσια εδέσματα με βάση το τυρί και θα διασκεδάσει με βάση τη συνοδεία παραδοσιακής ηπειρώτικης μουσικής.

Ειρήνη-Μαρία Τσίντζου

Δροσχώρι Ιωαννίνων

Απόκριες

Αράπης

Ο αράπης ζωσμένος με κουδούνια και με μάσκα βάζει τον κόσμο στο χορό και όποιος του αντιστέκεται έχει ένα τσουβάλι αλεύρι και τον αλευρώνει.

Η χάψα

Η χάψα είναι ένα παιχνίδι με ένα αυγό, βουτηγμένο σε γιαούρτι, δεμένο προσεκτικά και αιωρούμενο σε μια κλωστή. Την χάψα την κουνούσε πέρα δώθε κάποιος επιδέξιος και από τους παριστάμενους, τυχερός ήταν εκείνος που θα έβαζε την χάψα στο στόμα για να την φάει. Άτυχοι όσοι πασαλίζονταν με το γιαούρτι χωρίς να φάνε την χάψα. Όσοι κατάφερναν να το αρπάξουν θεωρούνταν τυχεροί για όλη την χρονιά.

Παππούς και Γιαγιά

Ο παππούς και η γιαγιά δημιουργούν ένα σατυρικό σκηνικό με τα πειράγματά τους. Τα παιδιά του χωριού φοράνε παλιά ρούχα του παππού και της γιαγιάς και μάσκα. Ο παππούς έχει μία βέργα και πειράζει συνέχεια την γιαγιά. Η γιαγιά έχει στην πλάτη της μια παλιά κούνια με το μωρό.

Νικόλας Τάτσης

Στεφάνη Πρεβέζης

Η μεγάλη Τζαμάλα

Κάθε απόγευμα τα παιδιά του χωριού, αγόρια και κορίτσια, μάζευαν λάστιχα από χαλασμένα μηχανάκια και ποδήλατα και μετά πήγαιναν πάνω σε ένα βουνό και προσπαθούσαν να φτιάξουν μια τζαμάλα. Αυτό γίνονταν διαρκώς από την Μ.Δευτέρα μέχρι και την Μ.Παρασκευή. Τα βράδια έσβηναν την φωτιά. Έπειτα κατηφόριζαν ξανά στο χωριό λέγοντας τραγούδια για τα πάθη του Χριστού.

Θοδωρής Σκούμπος

Στεφάνη Πρεβέζης

«Όλοι στην πλατεία»

Τα βράδια του Δεκαπενταύγουστου οι κάτοικοι του χωριού συνήθιζαν να βρίσκονται όλοι μαζί στην πλατεία να τρώγανε μέχρι αργά και να συζητούσαν για πράγματα που τους συνέβησαν μέσα στην μέρα, στην εβδομάδα ή στον μήνα.

Θοδωρής Σκούμπος

Άγναντα

«Ξεφλουδίσματα»

- **«Τα ξεφλουδίσματα»** ήταν για το χωριό μια ιεροτελεστία, ήταν η χαρά του χωριού! Η κάθε οικογένεια μάζευε τα καλαμπόκια της και τα αποθήκευαν στο ίδιο μέρος όλοι. Όταν τελείωναν το μάζεμα, όριζαν ένα βράδυ για να το ξεφλουδίσουν. Τη βραδιά αυτή συγκεντρώνονταν από νωρίς όλοι οι χωριανοί με χαρές, πειράγματα και γέλια. Οι νοικοκυρές άναβαν το τζάκι και ετοίμαζαν μεζέδες και ψητά κάστανα. Αφού έτρωγαν και ευχαριστιούνταν ρίχνονταν στη δουλειά: ξεφλούδιζαν τα καλαμπόκια. Τις φλούδες τις χρησιμοποιούσαν ή για τροφή στα ζώα τους ή για να γεμίζουν τα στρώματα του ύπνου. Το καλαμπόκι το πήγαιναν τις επόμενες μέρες στον νερόμυλο για να το αλέσουν και να το κάνουν αλεύρι. Ταυτόχρονα με τη δουλειά ανέβαινε και το κέφι, αφού έπιναν και έτρωγαν καθ' όλη τη διάρκεια του ξεφλουδίσματος. Όλοι τραγουδούσαν δυνατά τραγούδια, όπως « σε τούτη την τάβλα πού 'μαστε ή κάτω στα δασιά τα πλατάνια».

Μαριάννα Μποζίδη

Άγναντα

Πανηγύρι Αγίας Παρασκευής

«Το πανηγύρι του χωριού μας»

Πρωί πρωί της Αγίας Παρασκευής, όλοι οι κάτοικοι του χωριού με πρόσφορα και λουλούδια στα χέρια πηγαίνουν στο ξωκκλήσι της Αγίας, όπου και γίνεται η θεία λειτουργία. Αμέσως μετά ακολουθεί γλέντι, στο οποίο γνωρίζονται οι ντόπιοι με τους ξένους. Το απόγευμα της ίδιας μέρας, πριν το ηλιοβασίλεμα όλοι οι κάτοικοι συγκεντρώνονται στην πλατεία του χωριού, για να κάνουν «το καγκελάρι». **Το καγκελάρι** είναι ένας μεγάλος κύκλος που πιάνονται οι άνθρωποι χορεύοντας και τραγουδώντας. Ο γηραιότερος του χωριού σέρνει τον χορό «σαν κλωνί βασιλικού», όπως λέει το τραγούδι. Λένε ότι το **καγκελάρι** επινοήθηκε στην Τουρκοκρατία, αφού δεν επιτρεπόταν οι συναθροίσεις και οι ομιλίες των ανθρώπων. Έτσι, οι Έλληνες παραπλανούσαν τους Τούρκους με τον χορό, για να είναι κοντά κοντά και να συνομιλούν. Το γλέντι κρατάει μέχρι το πρωί με δημοτικά τραγούδια και χορούς. Οι ξένοι είναι ευπρόσδεκτοι και οι ντόπιοι τους τιμούν ιδιαίτερα.

Μαριάννα Μποζίδη

Ζωοδόχος

Έθιμο της «Χαψάλου» ή «Χαψάρου»

Το βράδυ της Τυρινής (Τυροφάγου), μετά το φαγητό, ο γεροντότερος της οικογένειας δένει σ' ένα σκοινί ένα αυγό καλοβρασμένο και ξεφλουδισμένο. Την άκρη του σκοινιού την δένει σ'έναν πιτόβεργο. Γυρίζει με κατάλληλες κινήσεις το αυγό τρεις φορές μπροστά από όλους, οι οποίοι κάθονται με ανοιχτό στόμα. Τυχερός είναι αυτός που θα το «χάψει», δηλαδή θα το φάει.

Νικολέτα Βάκκα

Πληκάτι Μαστοροχωρίων Κόνιτσας

Γιορτή Παναγίας Πληκαδίτισσας

Η Παναγία Πληκαδίτισσα γιορτάζει στις 16 Φεβρουαρίου. Οι ετοιμασίες, όμως, ξεκινούν από τον εσπερινό της προηγούμενης μέρας. Οι γυναίκες μαζεύονται στην εκκλησία και στολίζουν την εικόνα της Παναγίας. Επίσης, προετοιμάζουν το γεύμα της γιορτής, που προσφέρεται σε όλους τους προσκυνητές μετά το τέλος της Θείας Λειτουργίας. Το επόμενο πρωί, με το πρώτο φως της ημέρας, η καμπάνα χτυπά προσκαλώντας στη πανηγυρική Θεία Λειτουργία τους χωριανούς, αλλά και τους προσκυνητές που επισκέπτονται το χωριό αυτή τη μέρα για να προσκυνήσουν τη Χάρη της Παναγίας. Μετά τον εκκλησιασμό, ξεκινά με ευλάβεια η λιτανεία με την εικόνα της Παναγίας. Από την κεντρική εκκλησία οι πιστοί, ακολουθώντας την εικόνα, κάνουν τον κύκλο όλου του χωριού. Λίγο έξω από το χωριό, στο παρεκκλήσι της Παναγιοπούλας, κάνουν μια στάση και οι ιερείς διαβάζουν ευχές και δεήσεις. Στο σημείο αυτό παρουσιάστηκε η Παναγία και υπέδειξε το μέρος, στο οποίο και χτίστηκε εκκλησία στη χάρη της, η οποία και διατηρείται μέχρι σήμερα.

Γιώργος Λιούγκος

Μικρή Γότιστα

Γιορτή προβατίνας

Τον Αύγουστο γίνεται στο χωριό η γιορτή προβατίνας, που συγκεντρώνει πολύ κόσμο από τα γύρω χωριά και τα Ιωάννινα. Όλοι οι κτηνοτρόφοι του χωριού προσφέρουν αφιλοκερδώς από μια προβατίνα. Τα ζώα που συγκεντρώνονται, σφάζονται και ψήνονται. Το βράδυ της γιορτής προσφέρονται σε όλους τους πανηγυριώτες πολλοί και νόστιμοι μεζέδες με «πρωταγωνιστή» την ψητή πεντανόστιμη προβατίνα. Γίνεται μεγάλο γλέντι με παραδοσιακή δημοτική μουσική, τραγούδια και χορούς που κρατάει ως τα ξημερώματα.

Κίτσιος Ηλίας

Βίτσα Ζαγορίου

Παραγωγή τσίπουρου – Παραδοσιακή Απόσταξη

Τα πατημένα σταφύλια βράζουν στο καζάνι (άμβυκας). Πάνω απ' το καζάνι τοποθετείται το σκέπασμά του, το οποίο έχει μια σωληνοειδή απόληξη. Σ' αυτή την απόληξη συνδέεται ένας χάλκινος σωλήνας, ο λουλάς, ο οποίος καταλήγει στο δοχείο ψύξης.

Μεγάλη Γότιστα

Τα σπάργανα του Χριστού

Τα σπάργανα του Χριστού είναι ένα παραδοσιακό πεντανόστιμο χριστουγεννιάτικο γλύκισμα του χωριού μου, της Μεγάλης Γότιστας. Πρόκειται για πολλές στρώσεις από τηγανίτες, κάτι σαν τις σημερινές κρέπες, οι οποίες φτιάχνονταν από αλεύρι και νερό και ψήνονταν σε μαύρη «πλάκα», στη φωτιά. Στη συνέχεια οι τηγανίτες «της πλάκας» μελώνονταν και σερβίρονταν με μπόλικά καρύδια και κανέλα. Το γλύκισμα αυτό φτιάχνονταν την παραμονή των Χριστουγέννων και συμβόλιζε τα σπάργανα του νεογέννητου Χριστού.

Στέφανος Μπακαδήμας

Πρωτόπαππας Ιωαννίνων

- Το σημαντικότερο έθιμο του είναι χωριού μου είναι το μάζεμα των σταφυλιών, ο τρύγος, και στη συνέχεια η παραγωγή **τσίπουρου**. Η κάθε οικογένεια μαζεύεται στη δική της αυλή για να φτάξουν το τσίπουρό τους. Η διαδικασία ξεκινάει απ' το πρωί. Τα πατημένα σταφύλια βράζονται σε μεγάλα καζάνια, ο ατμός υγροποιείται και σταγόνα σταγόνα βγαίνει το τσίπουρο. Οι άντρες του σπιτιού επιβλέπουν και περιμένουν με αγωνία να δοκιμάσουν το νέο τσίπουρο, το «πρωτοράκι», όπως λέγεται. Ταυτόχρονα, οι γυναίκες του σπιτιού ετοιμάζουν εκλεκτούς μεζέδες για την περίπτωση και διάφορα εδέσματα. Όταν ετοιμαστούν και το τσίπουρο ρέει σιγά σιγά, όλοι αρχίζουν να τρώνε, να πίνουν και να γλεντούν.

Μαλιούρας Βασίλειος